

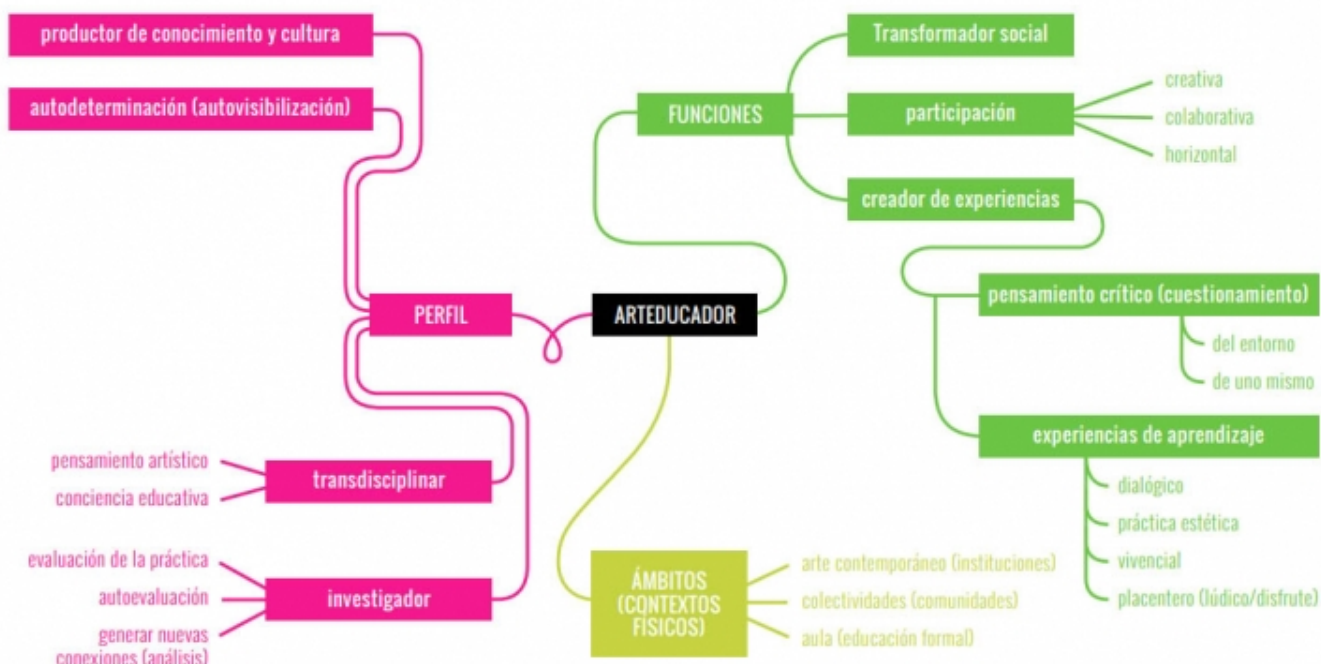
Interseccions entre pedagogia i art. La (necessària) figura de l'arteducador

Publicat per [Centre d'Informació i Documentació](#) [1] el 26/09/2018 - 00:10 | Última modificació: 26/09/2018 - 11:39

Les **relacions entre educació i cultura** han anat canviant amb els anys. A mesura que han anat configurant els béns patrimonials de la societat, factors com **els models polítics han propiciat la seva separació en ministeris diferents**[1] o bé **les han acostat tímidament** en un intent de millorar els desajustos que el mercat ha anat engrandint.[2] Les **lògiques basades en la segmentació disciplinària han afavorit les desigualtats socials** i les dinàmiques d'exclusió, a més de **limitar els espais educatius** a les estructures formals d'ensenyament i als serveis educatius dels equipaments culturals, **malgrat la importància creixent de l'oferta en educació no formal** relacionada amb l'oci, el lleure o l'esport.

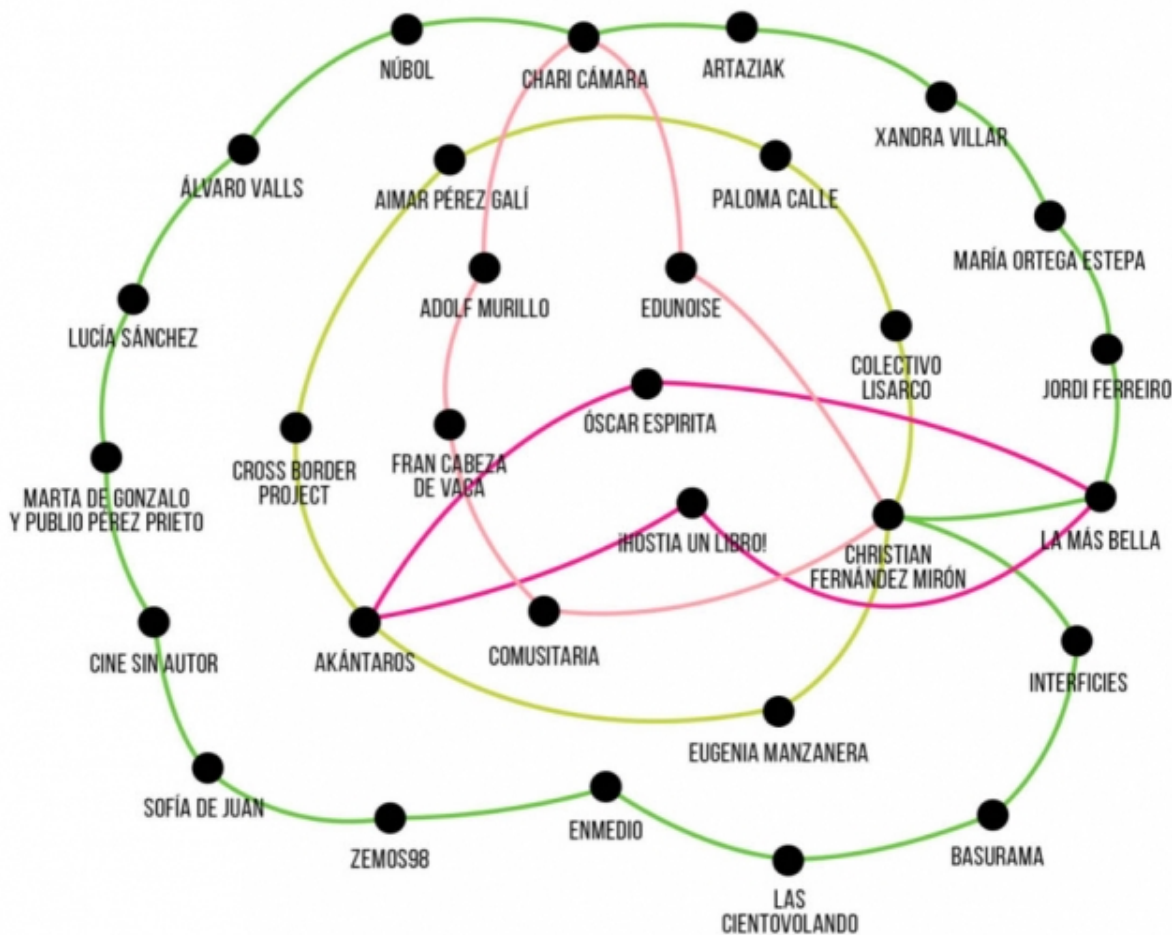
Amb tot, **darrerament s'han fet passos endavant** a l'hora d'explorar les possibilitats de la interrelació d'educació i cultura, sobretot en l'àmbit artístic. **Els projectes d'integració de l'art i l'educació impulsen la dimensió creativa** en el context de les comunitats d'aprenentatge, fet que evita l'**aïllament interinstitucional** i promou la participació ciutadana. Però, més encara, la intersecció entre el fet artístic i l'educatiu ha fet emergir el **concepte d'arteducació**, un **canvi fonamental en l'imaginari col·lectiu** en què els límits entre art i educació es tornen difusos i **els rols tradicionals d'artistes i pedagogs es desdibuixen**.

Mapa conceptual al voltant de la figura de l'arteducador, elaborat a partir d'un procés de recerca del col·lectiu [Pedagogías Invisibles \(PI\)](#) [2]

El col·lectiu [Pedagogías Invisibles \(PI\)](#) [2],[3] format per una majoria de dones, es dedica des del 2010 a **l'experimentació independent en la intersecció de l'art i l'educació**. La seva tasca de formació, investigació, mediació i comissariat **fa visible els aprenentatges no explícits** que anem incorporant de manera inconscient, per tal de desenvolupar el pensament artístic en la societat. La seva obra ["Cartografías Arte+Educación. Ubicar la intersección entre el arte y la educación"](#) [3], finançada per la [Fundació Daniel i Nina Carasso](#) [4], és el resultat d'un **procés de quatre anys que té per objectiu aprofundir i fer visible la figura de l'arteducador, un nou camp professional** que desborda les dues accepcions que el formen i que dona lloc a un tercer espai transdisciplinari que es correspon amb **una figura professional contemporània producte de la hibridació**.

Segons la definició elaborada a ["Cartografías Arte+Educación"](#) [5], la qual compta amb un [web](#) [6] propi que ofereix gran part del material generat en la recerca, **l'arteducador té consciència educativa i entén l'art com a vehicle d'aprenentatge**. A través de la seva intervenció en els àmbits de l'art contemporani, l'educació formal o no formal i els espais comunitaris promou la transformació social, **produeix coneixement i crea experiències d'aprenentatge** basades en la participació i el pensament crític.[4] Els 30 arteducadors entrevistats en la investigació van ajudar a donar forma a aquest **concepte, que "transforma la pràctica artística en educativa i viceversa, de manera que vincula els àmbits artístic i social"**. [5]

Els 30 participants en la recerca que aborda ["Cartografías Arte+Educación"](#) [5]

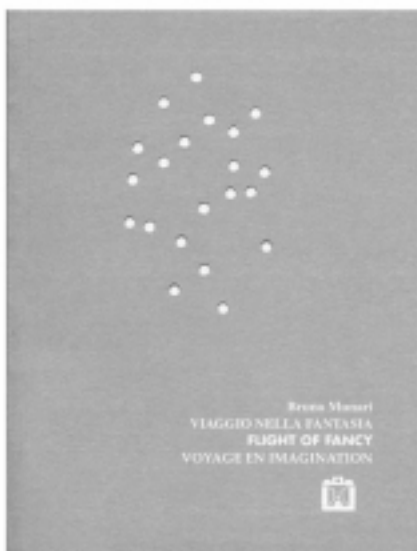
A banda de visibilitzar la figura de l'arteducador, aquesta obra persegueix un **canvi d'imaginari en els artistes joves que entenen la pedagogia com un "fracàs sostingut per la bipolaritat de les figures de l'artista i l'educador"**. Les diferències entre la consideració social de l'artista i la de l'educador són encara molt grans, i generen un malestar que només pot ser diluït a través d'una **figura alternativa que no genera oposició**, la de l'arteducador, **que ofereix als artistes la possibilitat de desenvolupar una vida professional digna**. Aquest espai d'intersecció no nega o qüestiona la capacitat de l'art per a la transformació social; **posa en relleu la**

comprensió de l'educació com a instància política i, per tant, transformadora.

“Dar clases es una acción performática, y salir al escenario es una acción pedagógica.” Entrevista a [Aimar Pérez Galí](#) [7] per a “[Cartografías Arte+Educación](#) [5]”

En nuestro imaginario continúa habitando la **monitora de manualidades** como la figura arquetípica de aquellas que nos dedicamos al trabajo en la intersección entre el arte y de la educación, **frente a la figura del artista genio**, para los que se dedican a la carrera del artista.”

Son muchos los jóvenes artistas que abordan lo educativo como un salvavidas al que poder recurrir para pagar sus facturas.”

Creiem que enguany, que en l'àmbit local bullen les propostes artístic-educatives, i coincidint amb l'aniversari del programa '[En residència](#) [8]', que celebra [10 edicions](#) [9] connectant l'esfera de la creació artística contemporània i els adolescents als instituts de Barcelona, **és necessària una reflexió crítica sobre l'imaginari que envolta les professions d'educador i artista** per poder expandir encara més la seva capacitat de transformació social.

Us esperem d'aquí uns dies a **Interacció 18** amb moltes ganes de continuar aquest debat, no hi falteu!

*'Viaggio nella fantasia', obra de l'artista i dissenyador italià [Bruno Munari](#) [10] (1907-1998), que va servir d'inspiració per a “[Cartografías Arte+Educación](#) [3]”.

HTML [Cartografías Arte+Educación. Ubicar la intersección entre el arte y la educación](#) [3]

PDF [Cartografías Arte+Educación. Ubicar la intersección entre el arte y la educación](#) [5]

[Inicia sessió](#) [11] o [registra't](#) [12] per enviar comentaris

[1] L'any 1959 es va crear el primer Ministeri de Cultura a França amb el govern de Charles de Gaulle. [André Malraux](#) [13] en va ser el ministre al llarg dels onze anys següents.

[2] Per aprofundir en aquesta qüestió consulteu l'obra de [Pascal Gielen](#) [14] i Paul De Bruyne (ed.) "[Teaching art in the neoliberal realm: realism versus cynicism](#)" [15]" al [Centre d'Informació i Documentació del CERC](#) [16].

[3] El 27 de març de 2017 '[Pedagogías Invisibles](#)' va impulsar la primera [Jornada Professional de Mediació Cultural a Catalunya](#) [17] al [Centre d'Interpretació de la Roca dels Moros del Cogul](#) (Lleida). 78 agents, entre els quals hi havia educadors de base, tècnics de serveis educatius de diferents museus catalans i representants d'empreses de serveis educatius, van donar continuïtat a les sessions celebrades a Madrid i València per debatre les **problemàtiques entorn de la pràctica de la mediació cultural i l'educació en museus**, i definir un **codi de bones pràctiques**.

[4] Vegeu "[Cartografías Arte+Educación](#)" [5], p. 40.

[5] La figura de l'arteducador està vinculada a la visió de la figura de l'artista i pedagog uruguaià [Luis Camnitzer](#) [18] (1937), que defensa **l'art com a procés pedagògic i la pedagogia com a procés artístic** (vegeu l'article "Desbaratar el imaginari: cinco ideas para emigrar desde la Educación Artística hasta el artEducación" al [blog](#) [19] de l'arteducadora [María Acaso](#) [20], sòcia fundadora de Pedagogías Invisibles i impulsora del terme [#rEDUvolution](#) [21]). Luis Camnitzer va participar recentment a [Encarte](#) [22], la [trobada sobre creativitat, art i educació](#) [23] que es va celebrar al [TEA](#) [24] Tenerife Espacio de las Artes.

Categories: Sociologia de la cultura

Categories: Professions artístiques i culturals

Categories: Polítiques culturals

Categories: Educació cultural

Etiquetes: educació

Etiquetes: art

Etiquetes: creadors

Etiquetes: mediació

Etiquetes: polítiques públiques

Etiquetes: treballadors de la cultura

Etiquetes: precarietat

Etiquetes: investigació

Etiquetes: pedagogia

Etiquetes: #interaccio18

Etiquetes: En Residència

- [25]

URL d'origen: <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/interseccions-pedagogia>

Enllaços:

[1] <http://interaccio.diba.cat/members/centre-dinformacio-documentacio>

[2] <http://www.pedagogiasinvisibles.es/>

[3] <https://cartografiasarteducadores.com/investigacion/>

[4] <https://fondationcarasso.org/es>

[5] <http://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/informe-cartografias-arte-educacion.pdf>

[6] <https://cartografiasarteducadores.com/>

[7] <http://www.aimarperezgali.com/>

[8] <http://www.enresidencia.org/ca/noticies/deu-anys-en-residencia>

[9] <http://barcelonadadescultura.bcn.cat/10-anys-den-residencia/>

[10] <https://www.macba.cat/ca/bruno-munari>

[11] <http://interaccio.diba.cat/>

[12] <http://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[13] https://ca.wikipedia.org/wiki/Andr%C3%A9_Malraux

- [14] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=kw&q=gielen&sort_by=pubdate_dsc&limit=au:Gielen,%20Pascal
- [15] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=45933>
- [16] <https://www.diba.cat/web/cerc/cidoc>
- [17] http://culturaeducacio.gencat.cat/fitxa_patrimoni_escola/informedelajornadaprofessionaldemediaciculturalacatalunya#.WRWoZ5LJnIk.twitter
- [18] https://ca.wikipedia.org/wiki/Luis_Camnitzer
- [19] <http://www.mariaacaso.es/desbaratar-el-imaginario-cinco-ideas-para-emigrar-desde-la-educacion-artistica-hasta-el-arteducacion/>
- [20] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=kw&q=maria%20acaso&sort_by=pubdate_dsc&limit=au:Acaso,%20Maria,
- [21] <https://twitter.com/hashtag/reduvolution>
- [22] <https://encuentroencarte.com/>
- [23] <https://www.teatenerife.es/noticia/el-artista-y-pedagogo-uruguayo-luis-camnitzer-abrira-encarte/1425>
- [24] <https://www.teatenerife.es/>
- [25] <http://interaccio.diba.cat/node/7770>